Socialförvaltningen
Imke Edsbagge, medicinskt ansvarig sjuksköterska
Nina Nordlund, medicinskt ansvarig för rehabilitering

Tjänsteskrivelse
Ärende SON 2026/304
3 november 2026

Socialnämnden

Redovisning av uppdrag till MAS/MAR utifrån de nya delegeringsföreskrifterna

Förslag till beslut

- Socialnämnden godkänner riskanalyserna
- Socialnämnden godkänner att delegering av läkemedelshantering får fortsätta enligt tidigare arbetssätt
- Socialnämnden fastställer framtagen riktlinje gällande delegering (MAS-regeln). MAS-regeln för delegering ska revideras årligen, och vid förändring som påverkar delegeringsförfarandet, åter redovisas till nämnd för fastställande.
- Socialnämnden beslutar att kommande uppföljning och fortsatta riskanalyser och bedömning av MAS och MAR utifrån delegeringsföreskrifterna görs vid behov samt årligen via patientsäkerhetsberättelsen. Därmed avslutas detta som ett särskilt separat uppdrag.

Sammanfattning
De nya delegeringsreglerna som trädde i kraft i januari 2026 lägger ett stort ansvar på vårdgivaren och vårdgivarens delaktighet i riskbedömningar, rutiner samt uppföljningar för att säkerställa att delegering och fördelning av hälso- och sjukvårdsuppgifter i allmänhet och delegering av läkemedelshantering i synnerhet sker på ett patientsäkert sätt.

I juni 2026 tog socialnämnden beslut om att ge MAS och MAR i uppdrag att säkerställa följsamheten till delegeringsföreskrifterna

Efter genomförda riskanalyser bedömer MAS att delegering av läkemedelshantering kan fortgå enligt tidigare arbetssätt. De åtgärder som finns på plats för att säkra hanteringen av läkemedel, så som en bra delegeringsutbildning med höga krav, planeringsverktyg i verksamheterna för att inte insatser ska missas samt tydliga rutiner och riktlinjer för delegering, läkemedelshantering och hantering av vårdavvikelser, bedöms kompensera i stort för den formella kompetensen som en sjuksköterska har.

Region Gotland
Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00
E-post registrator-son@gotland.se
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

MAS har genomfört en övergripande riskbedömning gällande övriga ”oreglerade” hälso- och sjukvårdsuppgifter som utförs av sjuksköterska. Dessa uppgifter har efter riskbedömning kategorisats i tre områden;

1. de som inte får delegeras eller överlämnas till omvårdnadspersonal utan ska utföras av sjuksköterska. I vissa särskilda fall kan en sådan uppgift delegeras under förutsättning att det är en patient- och personbunden delegering och att det har gjorts en riskbedömning i dialog med MAS.

2. de som får överlämnas till omvårdnadspersonal efter instruktion. Sjuksköterska ska göra en riskbedömning och tillse att omvårdnadspersonalen har kompetens att utföra uppgiften.

3. de som behöver delegeras av sjuksköterska.

Gällande delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter inom rehabiliteringsområdet bedömer MAR efter riskbedömning att inget ska finnas på generell delegering. De flesta uppgifterna kan ges till omvårdnadspersonal efter instruktion, efter riskbedömning av arbetsterapeut och/eller fysioterapeut/sjukgymnast.

En legitimerad arbetsterapeut och/eller fysioterapeut/sjukgymnast kan i enskilda fall, efter individuell riskbedömning i samråd med MAR, besluta om en patient- och personbunden delegering av en specifik uppgift.

Ärendebeskrivning
Från och med 1 januari 2026 gäller nya delegeringsregler med syfte att tydliggöra ansvarsfördelning samt stärka och förtydliga reglerna om delegering av läkemedelshantering.

De nya delegeringsreglerna lägger ett stort ansvar på vårdgivaren och vårdgivarens delaktighet i riskbedömningar, rutiner samt uppföljningar för att säkerställa att delegering och fördelning av hälso- och sjukvårdsuppgifter i allmänhet och delegering av läkemedelshantering i synnerhet sker på ett patientsäkert sätt.

I juni 2026 tog socialnämnden beslut om att ge MAS och MAR i uppdrag att säkerställa följsamheten till delegeringsföreskrifterna enligt följande punkter:

- Göra en riskanalys för att bedöma att delegering av läkemedelshantering sker på ett säkert sätt. Riskanalys görs enligt av MAS vald analysmodell.
- Med utgångspunkt i riskanalysen ta fram rutiner, i form av MAS-regler, för delegering av läkemedelshantering.
- Ta fram rutiner, i form av MAS-regler, för uppföljning av delegering.
- Ta fram rutiner, i form av MAS-regler, för återkallelse av delegeringsbeslut som inte längre är förenliga med god och säker vård.
- Efter riskanalys bedöma att ”oreglerade” arbetsuppgifter kan fördelas till personal utan formell kompetens på ett patientsäkert sätt.
- Efter riskanalys bedöma vilka oreglerade hälso- och sjukvårdsuppgifter som fortsatt ska delegeras
- Årligen följa upp att fastställda rutiner följs.

Tabell gällande oreglerade hälso- och sjukvårdsuppgifter delges nämnden för kännedom.

Bedömning
Efter genomförda riskanalyser bedömer MAS att delegering av läkemedelshantering kan fortgå enligt tidigare arbetssätt. De åtgärder som finns på plats för att säkra hanteringen av läkemedel, så som en bra delegeringsutbildning med höga krav, planeringsverktyg i verksamheterna för att inte insatser ska missas samt tydliga rutiner och riktlinjer för delegering, läkemedelshantering och hantering av vårdavvikelser, bedöms kompensera i stort för den formella kompetensen som en sjuksköterska har.

I riskanalysen syns höga risker i några av punkterna. Riskanalysen är gjord utifrån socialförvaltningen i stort dvs. att vi ser exempelvis att, utslaget på hela socialförvaltningen, så sker miss i överlämning av läkemedel relativt ofta. Konsekvensen för ej givet läkemedel kan vara stor och därför blir utfallet i riskbedömningen hög. Utslaget på varje individ/patient så är det få drabbade. Vi ser i de vårdavvikelser som gäller missade doser eller fel i läkemedelsgivningen att omvårdnadspersonalen i de allra flesta fall agerar säkert och handlingskraftigt utifrån varje given situation. Det är få tillfällen där det blir en allvarlig konsekvens för patienten.

Hälso- och sjukvårdsuppgifter utöver läkemedelshantering

Från 1 januari 2026 är det endast delegering av läkemedel som regleras i föreskrift. Andra hälso- och sjukvårdsuppgifter kan fortfarande delegeras och då gäller samma krav på kunskap och kompetens som vid delegering av läkemedel.

En hälso-och sjukvårdsuppgift kan fördelas utan delegering till personal med kompetens för uppgiften. I dessa fall ska den legitimerade personalen säkerställa att uppgiften, efter instruktion, kan utföras på ett tryggt och säkert sätt av omvårdnadspersonalen. Det ska föregås av riskbedömning av legitimerad personal.

MAS har genomfört en övergripande riskbedömning gällande övriga ”oreglerade” hälso- och sjukvårdsuppgifter som utförs av sjuksköterska. Dessa uppgifter har efter riskbedömning kategorisats i tre områden;

1. de som inte får delegeras eller överlämnas till omvårdnadspersonal utan ska utföras av sjuksköterska. I vissa särskilda fall kan en sådan uppgift delegeras under förutsättning att det är en patient- och personbunden delegering och att det har gjorts en riskbedömning i dialog med MAS.

2. de som får överlämnas till omvårdnadspersonal efter instruktion. Sjuksköterska ska göra en riskbedömning och tillse att omvårdnadspersonalen har kompetens att utföra uppgiften.

3. de som behöver delegeras av sjuksköterska.

Reglerna gällande oreglerade hälso- och sjukvårdsuppgifter kommer att finnas i en tabell och ligga som en bilaga till MAS-regeln för delegering. Exempel på hälso- och sjukvårdsuppgifter i kategori 1 är; intravenösa läkemedel och nasogastrisk sond, exempel kategori 2; blodtrycksmätning, enklare såromläggning och urinprovtagning, exempel kategori 3; spolning av kateter och omkuffning av PEG.

Rehabiliteringsområdet

Gällande delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter inom rehabiliteringsområdet bedömer MAR efter riskbedömning att inget ska finnas på generell delegering. De

flesta uppgifterna kan ges till omvårdnadspersonal efter instruktion, efter riskbedömning av arbetsterapeut och/eller fysioterapeut/sjukgymnast. Rehabiliteringspersonal behöver då säkerställa omvårdnadspersonalens kompetens. Legitimerad rehabiliteringspersonal ska utföra de uppgifter som bedöms vara för komplicerade att ge till omvårdnadspersonal efter instruktion. En legitimerad arbetsterapeut och/eller fysioterapeut/sjukgymnast kan i enskilda fall, efter individuell riskbedömning i samråd med MAR, besluta om en patient- och personbunden delegering av en specifik uppgift.

Utöver det får även rehabassistenter anställda i Hälso- och sjukvård i hemmet utföra en del hälso- och sjukvårdsuppgifter på delegering efter en mall som tagits fram i samråd med MAS och MAR.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse återkoppling av uppdrag gällande delegeringsföreskrifter
MAS-regel för delegering STY-17957
Riskanalys läkemedel

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till
Imke Edsbagge, medicinskt ansvarig sjuksköterska
Nina Nordlund, medicinskt ansvarig för rehabilitering
Öystein Berge, kvalitetschef